

Zeytinyağı ile Katranın Vücuttan Temizlenmesi

Cleaning the Tar With Olive Oil
Acil Tıp

Başvuru: 19.03.2021
Kabul: 24.09.2021
Yayın: 19.11.2021

Mustafa Yılmaz¹, Mustafa Uçarel¹

¹ Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi

Özet

Katran yanıkları acil serviste nadiren rastlanmakta ve tedavinin ilk basamağı olan vücuda yapışan katranın vücuttan uzaklaştırılması acil hekimleri için zorlu bir durumdur. Katranın uzaklaştırılması için kimyasal çözücüler ve birçok ürün kullanılmıştır. Bu vaka bildiriminde, çatı kaplama işinde çalışmakta iken katran havuzuna düşme sonucunda yüz, saç, üst ve alt ekstremitelerini kaplayan katranın zeytinyağı ile başarılı şekilde temizlenmesini sunuldu.

Anahtar kelimeler: *Acil Servis, Katran, Zeytinyağı*

Abstract

Tar burns are rarely encountered in the emergency room and removing the tar adhering to the body, which is the first step of treatment, is a difficult situation for emergency physicians. Chemical solvents and many products have been used to remove tar. In this case report, the successful cleaning of the tar covering the face, hair, upper and lower extremities with olive oil after falling into the tar pool while working in the roofing business was presented.

Keywords: *Emergency Service, Olive Oil, Tar*

Giriş

Katran nedeniyle meydana gelen yanıklarının çoğu şantiyelerde meydana gelir ve genellikle bir kova sıcak katran taşırken kaymanın veya yere serilmiş katranın içine düşmenin sonucudur.^{1,2} Asfalt ve çatı kaplama katranın kaynama noktaları sırasıyla 140°C ve 232°C'dir. Katran sıçradığında, hızla 93°C ile 104°C arasında soğur. Bu sıcaklık ciddi yanıklara neden olmak için yeterlidir.^{3,4} Kazaların çoğu yaşları 27-33 olan genç erkeklerdir. Yanıkların çoğu üst ekstremiteler ve ellere dir ortalama yanık boyutu toplam vücut yüzey alanının yüzde 4-13'ünü etkiler.¹⁻³ Sıcak katranın yapışkan yapısı nedeniyle çıkarılması zorlu bir işlemdir.

Vücudunda katran yapışan hastalarda ilk tedavi doku hasarını sınırlamak için genellikle su ile soğutma işleminin yapılmasıdır.^{2,3} Gazyağı, benzin, aseton ve alkol gibi tanınmış organik çözücüler kullanılarak kimyasal debridmanın kullanımı sınırlıdır ve emilim yoluyla cilt tahrişine ve hatta sistemik toksisiteye neden olma potansiyeline sahiptir.^{2,4} Katranın çıkarılmasında yardımcı olduğu bulunan ajanlar arasında; bir petrol distilesi (De-Solv-it®), yüzey aktif madde ve lanolin içeren bir petrolatum distilatı, mayonez, neomisin-merhem, ayçiçek yağı, bebek yağı ve tereyağı kullanılmıştır.⁵⁻⁹

Bizde çatı kaplama işinde çalışmakta iken katran serilmiş zemine düşme sonucunda üst ve alt ekstremitesi ile yüzü katranla kaplanmış olarak acil servise başvuran hastanın, vücudundaki katranın zeytinyağı ile başarılı şekilde temizlediğimiz vakayı sunmayı amaçladık.

Olgu Sunumu

Sorumlu Yazar: Mustafa Yılmaz , Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Tıp Anabilim Dalı
drmylmz@hotmail.com

Yılmaz M, Uçarel M. Zeytinyağı ile katranın vücuttan temizlenmesi. CausaPedia. 2022; 11(1): 22-25.

İnşaat şantiyesinde çatı kaplama işçisi olarak çalışan 32 yaşında erkek hasta, zemine oluşturdukları zift havuzunun içerisinde 2,5 metre yüksekten düşme şikâyetiyle acil servise başvurdu. Başvuru anında genel durumu iyi, şuuru açık kooperasyonu tam, glaskow koma skalası skoru 15 idi. Başvuru anında tansiyon arteriyal: 120/80 mmHg, Nabız: 60 atım/dakika, Solunum Sayısı 20 soluk/dakika, Ateş 37°C, Pulsoksimetre ile oksijen saturasyonu %99 idi. Hastanın her iki ayak, bacak, el ve ön kolda, yüzünde ve saç içerisinde yapışmış zift mevcuttu. Ayrıca yüz sağ tarafında yaklaşık 5 cm yüzeysel kesi mevcuttu (Şekil 1). Vücuda yapışan zift katı ve soğuk haldeydi.

Şekil 1 : Hastanın başvuru anındaki görüntüleri

Hastanın yüksekten düşmüş olmasından dolayı travma nedeniyle vücudunda her hangi hasar yönünden birincil ve ikincil bakısında yüzündeki kesi haricinde ek patoloji saptanmadı. Vücuduna yapışan ziftin çıkarılması için ticari olarak marketlerde satılan zeytinyağı temin edildi. Zeytinyağı spançlar ile yapışkan katran üzerine nazik ve dikkatlice uygulandı. Ziftin hemen çözündüğü tespit edildi. Bu şekilde vücudundaki tüm zift zeytinyağı ile dikkatli bir şekilde uzaklaştırıldı. İşlem sonrasında, zift altında cilt üzerinde yüzündeki kesi haricinde yanık veya abrasyon saptanmadı. Kesi suture edildi. Sağlam olan cilt ılık su ile yıkandı (Şekil 2). Vücudunda zift kalmayan ve hasta tetanoz profilaksisi yapıldı ve antibiyotik başlanarak (875 mg amoksisilin ve 125 mg klavulanik asit) taburcu edildi.

Şekil 2 : Hastanın zeytinyağı uygulaması sonrası görüntüleri

Tartışma

Katran yanıkları genellikle şantiyelerde ve genellikle bir kova sıcak katran taşırken kaymanın veya yere serilmiş katranın içine düşmenin sonucu meydana geldiği bildirilmiştir.^{1,2} Vakamız da şantiye alanında oluşturulan ve yere serilmiş katran havuzu içerisine düşme sonucunda meydana gelmiştir. Ayrıca vakamızda yere serilmiş ve bekleyen bir katran içerisine düşme olması nedeniyle, katranın daha soğuk olduğunu ve bu nedenle de vücuda yapışan katran kaplamasının altında ciltte ciddi bir yanık ile karşılaşmadık.

Literatürde kazaların çoğu çalışma yaşındaki genç erkekleri etkilediği ve yanıkların çoğu muhtemelen düşmeye karşı verilen refleks koruma hareketlerinden dolayı üst ekstremiteler ve ellerde olduğu bildirilmiştir.^{1,2} Hastamızın yaşı ve yaralanma bölgesi itibariyle literatür ile uyumlu şekilde üst ve alt ekstremitesi ve yüzünde katran yapışmış halde idi.

Sıcak katranın yanıklarında ilk tedavi soğutmayı içerir ve genellikle su ile yapılır. Soğutma işleminde hipotermi gelişimi önlemek için soğutma işleminin katran sertleşene kadar yapılması önerilmektedir.^{2,6} Hastamızda ise acil servise başvurduğu anda vücuduna yapışmış olan katran yeterli sertlikte ve soğuklukta olduğundan dolayı daha fazla soğutma yapılmamıştır. Ayrıca hastanın düşme şikâyeti olması nedeniyle sistemik muayene ve değerlendirilmesi sonucunda yüzündeki kesi haricinde başka yaralanma olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla temel problem olarak hastanın vücuduna yapışan katranın uzaklaştırılması, cilt yanığının olup olmadığı tespit edilmesi olmuştur.

Katranın vücuttan uzaklaştırılması için önceki zamanlarda direk debridman kullanılmıştır, ancak bu işlem ağırlıdır ve cilde zarar vererek daha fazla doku hasarına neden olduğu, ayrıca enfeksiyon riskini arttırdığı bildirilmiştir.^{2,3} Bu nedenle direk debridman uygulanmamıştır. Emilim yoluyla cilt tahrişine ve hatta sistemik toksisiteye neden olma potansiyeline sahip olması nedeniyle gazyağı, benzin, aseton ve alkol gibi tanınmış organik çözücüler kullanılarak kimyasal debridmanın kullanılmamıştır.^{2,4}

Kimyasal çözücüler kullanarak katranın vücuttan uzaklaştırılmasına alternatif olarak daha kolay ulaşılabilen ve

cilt için daha az zararlı olduğu düşünölen birçok ürünün başarı ile uygulandığını bildiren vaka raporları bulunmaktadır. Hohl DH ve ark. cilde yapışan katranın çıkarılmasında yağlı solösyonların daha etkili olduğunu bildirmiştir.¹⁰ Turegün ve ark.⁶ bildirdikleri 4 vakada Ayçiçek yağı ile katranın vücuttan başarı ile uzaklaştırılmasını sağlamıştır. Benzer şekilde Karadas ve ark. bildirdikleri iki katran yanığı hastasında bir hastada ayçiçek yağı, diğör hastada ise mayonez kullanarak katranın başarı ile uzaklaşmasını sağlamışlardır.⁹ Ersel ve ark. asfalt şantiyesinde çalışmakta iken yüzüne ve sağ el bileğine katran sıçraması nedeniyle yaralanmadan sonra başvuran hastada zeytin yağının başarı ile kullanıldığını bildirmiştir.¹¹ Çatı kaplama işçisi olarak çalışan hastamızda bizde markette satılan zeytin yağı kullanarak vücutundan başarı ile katranı uzaklaştırdık ve her hangi bir komplikasyon tespit edilmeden hastamızı taburcu ettik.

Sonuç olarak; Katran yanıklarında tedavinin ilk basamağı olan vücuda yapışan katranın vücuttan uzaklaştırılması acil hekimleri için zorlu bir durumdur. Kimyasal çözücüler yerine elde edilmesi oldukça kolay olan zeytin yağı ile vücuda ikincil bir zarar vermeden katran vücuttan uzaklaştırılabilir.

Referanslar

1. Renz BM, Sherman R. Hot tar burns: twenty-seven hospitalized cases. J Burn Care Rehabil 1994;15: 341-45.
2. Baruchin AM, et all. Hot bitumen burns: 92 hospitalized patients. Burns 2004;5(23): 438-41.
3. Stratta RJ, et all. Management of tar and asphalt injuries. Am J Surg 1983;146: 766-69.
4. Ashbell TS, et all. Tar and grease removal from injured parts. Plast Reconstr Surg 1967;40: 330-31.
5. Frye KE, et all. Simulated biologic intelligence used to predict length of stay and survival of burns. J Burn Care Rehabil 1996;17: 540-46.
6. Turegun M, Ozturk S, Selmanpakoglu N. Sunflower oil in the treatment of hot tar burns. Burns 1997;23: 442-45.
7. Juma A. Bitumen burns and the use of baby oil. Burns 1994;20: 363-64.
8. Tierman E, Harris A. Butter in the initial treatment of hot tar burns. Burns 1993;19: 437-38.
9. Karadas S, et all. Treatment of tar burns: two case reports. J Pak Med Assoc. 2014 Aug;64(8):952-3.
10. Hohl DH, Coltro PS, Gonçaves HOC, et all. Comparison Between Two Strategies of Topical Treatment in Tar Burn: A Case Report. J Burn Care Res. 2021;7;42(3):590-593. doi: 10.1093/jbcr/iraa197.
11. Ersel M, et all. Use of olive for cleaning of hottar burn Turk J Emerg Med, 2009;9:174-176